

Тихомир Јанчовски

од збор до збор

песни

Тихомир Јанчовски

ОД ЗБОР ДО ЗБОР

**Обични зборови за осамата
во последно време и други песни**

(Избор)

Скопје, 2013

Обични зборови, 1999

Тага

Понекогаш остануваш сам
иако има многу луѓе околу тебе
едноставно си напуштен
како стара куќа
како најстар човек
чија мудрост (бесполезна) лунса
во некој одминат век

Зар е толку мачно
да се разбере
едноставната вистина
дека оние што ги сакаш
секогаш си одат
ако веќе не ти се потребни

Тагата е залудна
а сепак толку потребна
Тагата е убавина пријателе

Пат

Пред тебе стои пат
кој не е непрооден
но е неизоден
пат покриен со пепел
со прав, и со заби
знаеш дека мора да се оди
по тој пат
зашто друг нема
тој те избрал и ти си тука
зачекоруваш по него
иако си бос
воздухот се гусне и ретчи
наизменично
го следи ритамот на твојот здив
ти одиш и гледаш
одиш и бараш
и крвта ти навира во слепите очи
околу тебе свонци, пајажини, думи
предели што еднакво те мачат
или те радуваат
ти одиш и гледаш
одиш и бараш
Мракот и Светлината
се сменуваат
и ти сè помалку ја разбираш
нивната игра
ти се чини дека пределите
заличуваат еден на друг
се повторуваат
и ти застануваш
иако има уште многу да се оди
се плашиш да не ги здогледаш
пред себе
своите траги
твоите стапала
се претвориле во копита
и ти се прашуваш КОГА?
Мижиш и молчиш и молиш
продолжуваш да чекориш
но слушаш:
некое куче го лае
твоето вистинско име

Уште една ноќ

Ми велиш да ти кажам
што чувствувам за тебе
тоа ти значи многу...

Молчам, не сакам да лажам
се вадам дека не е момент
за таков разговор.

Кажуваш дека си осамена
и ти треба љубов
ти посакувам среќа.

Собата се полни со чад
ти постојано пушиш
собата се полни со јад
погледнувам кон вратата.

Сите сте исти, викаш
кукавици, беда
ми паѓа жал за тебе
Остани! каде ќе одиш?
ми треба некој да ги
слуша моите зборови.

Лицето ти зрачи со тага
седнувам повторно на каучот
ме плаши твојата искреност.

Ги бришеш солзите, се насмевнуваш
те фаќам за рака
Сакај ме барем малку - велиш
и веќе знам
ќе поминеме заедно
уште една ноќ.

Те чекам

Ја исчистив собата
го вклучив радиото
и те чекам

Излегувам на терасата
но ти никогаш не доаѓаш
додека гледам на улицата

Влегувам во собата
се прашувам
како ќе бидеш облечена

Секој момент
треба да засвониш

Те чекам

Сакам да се разбудам

Во сета своја несовршеност
и сета желба да не бидам таков
сè поретко му се радувам на утрото
Ноќта ми носи спокој
Осаменоста замислени разговори
Сонцето тага
Месечината болка
Сонот - свест дека постојам

Не знам дали среќата е
само сенка на она
што однадвор изгледа како непробол
а однатре како просветление

Времето што поминува
(или не поминува, сèедно)
често ме тера да помислам
дека живеам без возраст
и без власт
врз она што е јас

Секогаш одново се чудам
како старите радости
или болки
синестезично се повторуваат
во ситуации кога
тоа најмалку го очекувам

Ме обзема чувство
дека добро знам како изгледа
дното на океанот
без разлика што никогаш
не сум посакал такво нешто

Сакам да се разбудам

Празнина

Постојам низ тапа болка.
Нема гнев
ниту протест
нема ништо
Чекам болката да истине
Силата ми исчезнала
се скапала
засекогаш ли ме напуштила?

Зар сакам да ме снема
конечно и сосема?

Лош ден

Каде ли животот си оди
каде ли чучи,
каде се сокрива?

Ова е еден од оние денови
кога си поставувам вакви прашања

Горчина

Како тенки лиги
што се цедат
од муцките на кучињата
збркани реки од луѓе
одат по влажните улици
На лицата страсти
на душите красти
на устите пцости
Од големата толпа базди
на бесилие
и на одмазда
и на јаловост

Од искони е така
одвреме - навреме
сме за никаде

Убавината на животот

Ден по ден
секој ден
денизден
од животот сакаме
да земеме
добиеме или украдеме
дел од неговата убавина

И така
дел по дел
да ја составиме
и таа цела да заживее во нас

А сè друго
што оди со неа
поинаку го именуваме
и сакаме
себично
животот да си го задржи за себе

За жал
или за среќа...
тоа е невозможно

Тешко е

Да признаеш дека си крив
да си среќен што си жив
да го сакаш непријателот
да се чуваш од пријателот
да не се плашиш од смрт
да си ја прегрнеш сенката
да си ја знаеш семката
да простиш на предавник
да распознаваш демони
да кажеш: ДОСТА Е!
да се измиеш со пепел
да не им веруваш на очите
да страдаш насмеан
(а треба)

Секое утро, кога одам на работа

Секое утро, кога одам на работа
сретнувам едни и исти луѓе:
една девојка со собрани веѓи,
едно човече со низок раст
и една мајка што си го испраќа
детето на школо.
(сите некаде брземе)
Кога ќе ни се вкрстат погледите
ни станува непријатно
ќе мора да отпочнеме
да се поздравуваме
или да побараме други
патеки на движење по улиците.
Вака веќе не оди

Кога се вљубив во тебе

Кога се вљубив во тебе
почнав да внимавам
да не помине некој
преблиску до мене
мислев
ќе ми нагази на крилата

Кога се вљубив во тебе
навечер душата ми се креваше
и шесташе по улиците
санок се веселеше
а наутро пак се прибираше во телото

Кога се вљубив во тебе
ја насетив вечноста
и засакав сè што живее
сè што постои
сè што дише
сè видливо и
сè невидливо

Кога се вљубив во тебе
престанав да им завидувам
на гугутките
што доаѓаат да јадат на мојот прозорец
и посакав
(како и секој среќен човек)
да застане времето

Кога се вљубив
толку те возљубив
што секоја мисла
ми тежи кон бескрајот

Само оној кој бил вака вљубен
знае што е прекрасно

Вљубеност

Кога Љубов ме обзема
сфатив што значат зборовите
“со тело ли - не знам;
без тело ли - не знам, Бог знае”
зашто телото почнав да го гледам
како куќа во која живеам

Престанав да јадам и да пијам
а телото внимавав навреме
да го нахранам и напојам
и му беше добро
но не сосема...

Левата нога повремено ја мачеше ишијас
главата добиваше болки од неспиене
но тоа ги мачеше нив
а не мене...

Изгубен...

Изгубен, занесен
одлепен, однесен
на раката носам
два часовника
едниот го мери времето
а другиот само чука

Однесен

Тргнав на работа, пешки
и по патот мислев на тебе
меѓу мене и асфалтот
одеше ѓонот од кондурите...

Детето

Детето ги полеваше сончогледите.
Му кажав доста, што правиш?
Им давам живот, рече.

Многу вода може да ги удави,
додаде мајка му
но детето тоа не го разбра

Мисли

Кога си мислам нешто ќе биде
ништо не бидува
кога си мислам ништо нема да биде
пак ништо не бидува
барам начин на мислење
кајшто нема мисла

Мојот жар, јас и мојот оган

Денеска по мене дојдоа
мојот жар и мојот оган
душата ја оставивме мирна тоа попладне
и тргнавме низ градот
јас одев пред нив
а тие по мене
сè дур не стигнавме дома
таму ја оставив силата
оттука заедно продолживме
мојот жар, јас, и мојот оган

Седев со нив во жолтото знаме
баравме спокој по улиците
а од нас зависеше денот
најпосле седнавме на место
каде тие еднаш беа згаснале
и почнавме со разговорот
а од нас зборуваше Љубовта
го смирував жарот, го милував оганот
и сите заедно животот го слававме
Му оддававме почит на Зборот
и токму кога требаше
во местото прошета
едно големо - Доста

Тогаш те видов тебе
како одиш, се враќаше од работа
облечена во боите на есента
и знаев,
ти си мојот дом
и мојата судбина
а Љубовта е Сила
(не се зборови)

Кога се симнавме
тебе те немаше
отидов на друга страна
и се стаписав
кога се допрев за срцето
ми ги немаше клучевите...

Но тие стоеја покрај мене
мојот жар и мојот оган

навреме успеаја да ме стигнат
зар толку бев вивнат Господи
што и тие дојдоа да ме стивнат

Немири

Кога те фаќаат немири
во мене гледаш
и лажец и спасител
и јас го разбираам твојот страв

Кога ме фаќаат немири
во тебе гледам
и лага и спасител
и не го разбираам својот страв

Прелест

Кога ме освои љубовта
прогледав зад работите
и видов безброј стапици
тоа ме смати
дојдоа големи искушенија
и посакав да биде сè
само да не ја изгубам **б**лагодатта,
зашто јас многу ја љубев
и сакав и таа да ме засака

Пат

Тргнав денес по патот
кој одамна знаев
треба да го изодам
тргнав да ја сретнам светлината
облека ми беше природата
во раката ми тежеше
црниот куфер со гревот
и одев, а во мене
живееше веселба
сретнав луѓе кои токму
сакав да ги сретнам
радосно со нив се поздравував
и иако патот можеше
брзо да заврши
сакав полека да го изодам
ја соблеков старата наметка
му ја дадов на човек заскитан
и побрзав,
зашто времето не чека
а можев да задоцнам

Но сега знам,
дека таа мисла
не ми беше наместо
оти јас бев испланирал сè
што ќе биде и како
а така не стана
и патот еве го,
каде мислев му е крајот
тој не престана
полека го празнам куферот
со секое негово отварање
повеќе го сакам животот
и сè е толку ново
сè е толку убаво...

Два, 2002

Обични зборови

Секогаш знаеше
со твоите обични зборови
да ископаш дупка
над која останував да лебдам
за подоцна
кога ќе заминеше
зборовите да ме стигнат
и почнував да тонам
а не сакав да тонам
и сепак тонеv

Но секојпат ми успеваше
да стигнам до дното
зашто секоја дупка има дно
а бездната е пекол
и оттаму пак се враќав
од дното се одбивав
до часот и местото
каде беше
отворот на дупката

Се враќав
и ми успеваше
сè до следните твои
обични зборови

Кога ќе престанат?

О, ти

Со секоја нова средба
никако да престане
тоа чувство
дека ми недостигаш
како да пијам вода
од која не може да се препие
и сè наново ја налевам
и секоја голтка ја сакам

Ако нема вечност
сè е бесмислено

Телефон

Понекогаш,
го чекам да засвони
и станувам нетрпелив
кога некој треба да се јави

Другпат,
ми ја разбива дремката
и ми ја менува мислата
на добро или на лошо
зависи од тоа
кој се јавил
и што рекол

Како и да е,
не го сакам многу
зашто умее да ги искривува работите
кога зборуваш со некого
без да му го гледаш ликот

Ница

Куќите во Ница, сите
имаат покриви
со црвени керамиди
жените се убави и сериозни
а старите луѓе
ги поздравуваат туѓинците
на улица

Ова е најмедитеранскиот град
од сите медитерански градови
со рајски воздух
и големи морски галеби
со тесни улички, пружени алишта
и цвеќиња по балконите;
со насмеани
продавачки на цвеќиња,
палми, леандри
и приморско зеленило
со мистична свежина

Ова е град со грчко име
(што неправилно се изговара)
доволно голем и широк
за во себе да собере сè
и љубов
и тага
и радост
и сето тоа во еден човек
во овој град

Дон Кихот

Што вреди сета мудрост
на овој свет
кога наново ме обзема лудост
и јас ниту можам, ниту сакам
да побегнам од неа,
од можното совршенство
што ѝ го припишувам на таа жена
толку возвишена (за мене)
и толку обична (за друг)

Црна дупка

Се урнав однатре.
утробата ми се преврте
и се претвори
во малечка црна, тешка,
густа точка
и тогаш ми се причини
дека истото се случува
и со црните дупки во вселената
и тоа се траги
од разочарувања
темни тунели низ кои наеднаш
се стига од еден свет во друг
како да се патува од вистина до вистина
низ една голема лага

Необичен збор

Само еден збор
беше доволен
за растенијата во собата
поторно да врзат цвет
еден обичен збор
во еден неврзан разговор
и договор за средба некаде

Безнадежно затворени

Некои стари мајмуни
што долго биле в кафез
не излегуваат од решетките
кога ќе им ја отворат вратата
дури и целиот кафез
кога ќе го тргнат настрана
мајмуните сепак
не мрднуваат надвор
од границите
на непостоечкиот затвор

Два

Тој мелеше глупости
а таа се смееше (искрено)
Тој кажуваше мудрости
таа го слушаше (втренчено)
Тој замислен молчеше
таа го зјапаше (отсутно)
Тој беше осамен
а таа го љубеше (очајно)

Вирсавија

Кога ѝ го виде ликот
му зовре крвта
и повеќе не беше
истиот човек;
посака да ја грабне

Таа направи
тој да согледа
што била љубов кон жена
и копнеж по убавина;
ја грабна

Тој знаеше
дека таа е туѓа жена
и беше спремен на сè
дури и да убие;
само да ја има

Кога сфати што сторил
раскајан, горко заплака
се потури со пепел
помина низ пекол;
и не престана да ја сака

И му беше простено

Д. Д.

Таа секогаш доаѓа навреме
и седнува свртена кон исток
очите ѝ се ирански темни
а погледот упорно сериозен

Таа секогаш знае што да каже
и што да премолчи
и јас тоа го толкувам
како женска мудрост

Нејзиниот минат живот
е налик на крпеница
од градови, лица и мигови
во слики и зборови

Таа има име, презиме и прекар
чоколадо во ташната
двојно државјанство
желба да помогне
и немир во душата

Ќ посакувам да фати корен
и таа се замислува

Големата Љубов

Големата Љубов
е всушност мала (љубов)
во мерата на просторот и времето
зашто се случува внатре во човекот
во ретки мигови.

Но тајната на нејзината големина
е тоа што не ја признава
власта на просторот и времето
и постои надвор и далеку од нив.

Тогаш човекот станува вселена
а тие мигови се вечност...

Последно време, 2005

Кош

Детето се мачеше да даде кош
јас го кревав и му помагав
тоа топката ја фрлаше
ама пак не одеше
висок е кошот
мало е детето,
мислевме...

Потоа, се сетивме:
ја стави тоа топката
во сенката од обрачот
кошот е и на земи
а не само во воздухот

Оттогаш,
нема промашување...

Пер Лашез

Додека другите заминаа на веселба
ние отидовме на гробишта
беше распет петок 2002

Одевме по парцелите барајќи ги гробовите
на луѓето кои не сме ги знаеле
а сме ги познавале

Минувавме покрај коските на некогашните
париски херои, писатели, сликари,
претседатели, грешници и чесни луѓе

Минувавме крај секакви гробови
мермерни, варосани, светли, раскошни, бедни
обични гробови и гробови-скулптури

Помислив: Дали е ова некаков бизарен
да го наречам - мртвечки туризам?
Не знам, и не можам да кажам

Сепак, настрана од тоа
видовме тогаш и вистински погреб
каде не плачеше никој

За тој мртвец немаше кој гласно да жали
ни женска солза, ни куче да лае, ништо
само нема болка

Лежи тој, закопан и неоплакан
во својата дупка,
таму, на Пер Лашез
гробиштата на славните
во Париз

Доцна во ноќта...

Доцна во ноќта
ни проработува
лошата страна
и таа си го бара
својот дел

Во никое време, скапани
пред зори заспиваме
ги пропуштаме утрата
и денот бел

Сега ми доаѓаш...

Сега ми доаѓаш
и јас те очекувам
ќе дојдеш
со тешки зборови
од кои ќе се помрачи
оваа вечер

Ова е првпат
да не ти се радувам
кога доаѓаш

Скришум

Грдото во нас
е најсилно
кога никој не нè гледа

Грегот и не постои,
си велиме,
ако сведоци нема

Сè што е добро...

Сè што е добро
во природата
животинка и сверка
дење делува а ноќе
се прибира на спиење

А кога темнината
сосема ќе зацари
и ноќта премине половина
месечинските суштества
тогаш - добиваат сила

И излегуваат во мракот
грдите ноќни сверки:
скорпии и змии,
аспиди и стии,
(секакви) лазачи и гадови

Црни вдовици,
гуштеришта,
ласици и стаорци,
лисици и волци,
врани гаврани...

Ноќе ловат
а дење
се кријат (по дупки)

Дење спијат
а ноќе
бараат жртви

Ноќен живот

Единствените места
каде човек може
да не биде сам
а многу е доцна
(или рано, сеедно)
се дупки,
главно под земја
па дури и да не се
сепак, остануваат дупки
со чад и темнина
придушено дишење
и придушена светлина

И што гледаш?
искривени лица
гласно смеење
(на) силна музика
ловење погледи
долно мување
калакурница

Ако љубиш а не чувствуваш болка...

Ако љубиш а не чувствуваш болка
бледа ти е љубовта девојко

Сè што е вистина подразбира страдање
и верба и надеж и жртва

А без љубов пак може да се живее
ама таквата живеачка е мртва

Последно време

Тешко ни паѓа слободата
во последново време
зашто нè прави свесни
дека самите избираме
без никаква присила
и што ќе избереме
со тоа и ќе живееме
и тоа ќе ни биде
и казна и награда
за сè

Избор

Ете замина,
уплакана и исплашена
од можната убавина
а најмачно од сè е тоа
што знаеше што правиш
и сепак го направи
својот избор
зашто мислата ти беше
болеста да ја прележиш
за да видиш како е
а не да ја прежалиш
ти спотребала болеста
болна и умоболна

Лотовата жена

Таа беше избрана
да побегне од Содома
заедно со Лот и ќерките
и тргнаа

Ангели ги изведоа
надвор од ѕидовите
и тие наврвија
и одеа

По патот таа застапа
и иако не смееше
се заврте назад
кон (со)дома

Зажали за градот
каде луѓето станаа месо
што се купува
и продава

И се претвори во сол
Лотовата жена
несреќната жена
улава

Познатите гадости
ѝ беа помили
од непознатата
убавина

Смртта на пријателот

Во животот искусуваме
и радост и болка
и има два вида настани
што нив ги содржат
во најголема мера,
средбите и разделбите

И како тој си одминува,
животот,
на првите
сè повеќе им сè радуваме
а вторите
сè повеќе нè болат

Средбите се почетоци
разделбите завршетоци
а смртта е најголемата
и најболната разделба
од сите можни разделби

Но таа не е крај
смртта,
туку е и премин
од еден во друг
начин на постоење

Зашто мртвиот го нема
во тело повеќе
но присуството негово
неговата душа
уште ја чувствуваме

Па зошто тогаш
сепак,
нешто нè тера
да плачеме и жалиме
ако смртта ја нема?

Не тагуваме ние
всушност по мртвиот
и не го оплакуваме
неговиот крај, смртта негова

Туку плачеме

за себе, самите
зашто повеќе не е со нас
и бескрајно ни недостига

Дали сум нормален...

Дали сум нормален
кога пишувам песни
и со кого разговарам
кога тоа го правам?

Не сум нормален
ама мислам...
и никој не е
ако нормата е
да се биде таков
какви што се сите
на дадена возраст
во одредено време

Разговарам со
колата (се вика љупка)
балконскиот гуштер (се вика стојан)
балконските гугутки (тие се безимени)
и со други нелуѓе

До овде ќе си помислиш
тоа е од осаменост, ама
разговарам и со
пријателите
познатите
непознатите...
со сè живо што постои

Е да видиш,
знам звучи лудо
ама кога тоа го правам
тогаш јас чувствувам
дека имам љубов
и само тогаш постојам
и живеам
и сум

Цветот и жената

Сè што им треба
е вода и љубов
и такви цутат
така убавеат

Што ти стана?

Ти се појави
кога мислев
дека веќе нема да дојдеш.

Се појави и седна со нас
накратко
а јас и љубовта те гледавме.

И јас зборував повеќе од неа
а ти нè ислуша,
нешто и самата кажа
и брзо си замина
зашто дојде некој
кого јас го очекував
(а со тебе не бевме договорени)

А таа беше со мене
само да ми прави друштво
да не чекам сам.

И зошто си замина?
Што ти стана мори?

Осама, 2010

Години

Кога почнав да наоѓам
бели влакна во косата
почнав и да се прашувам
уште колку ќе живеам
сфатив дека
во последно време
животот ми станал
многу поспокоен
и дека годините ми врват
многу побрзо од порано
а деновите и месеците
се лепат еден на друг
и преминуваат еден во друг
како облаци ноќно време
кои никој не ги гледа

Сега, да ме разбуди некој
во никое доба
и да ме праша
колку години имам
искрено
не би знаел да кажам
ќе треба да се свестам
и да погледнам во каледнар
која година сме
па да правам математика
со годината на раѓањето

Знаете, ова се работи
кои освен мене
не тангираат никого
и така треба и да остане

Говедска љубов

Еден бик пасе на ливадата
една крава го гледа бикот
А мори краво, вели бикот
што ме гледаш така заљубено
Еј, море бик, будала бик
мене такви ми се очите
одговара кравата

Де мори краво
што лошо те прашав?
рекол бикот
и кравата се насмевнала

Еден зелен гуштер...

Еден зелен гуштер видел гуштерица
и многу ја бендисал
и сакал да и пријде
па се срамел, па се срамел
да ѝ пријде
гуштерот на гуштерицата
па ја гледал оддалеку
а и таа го гледала
со крај око
Гуштерот пуштил глас
ц', ц', ц',
трипати потпукнал со јазикот
а гуштерицата ништо...
по молчењето тој сфатил
дека и таа го бендисала
па почнал да вртка со опашот
да го дуе вратот
и да мрда со канџичките
и толку требало
таа пришла поблизу
и значајно го погледнала

Оттогаш почнале
да си ползат заедно
и да спијат еден до друг
во дупката гуштерска

Ако човек е сам, без други како него, дали животните се сметаат за друштво или таквиот е осамен?

Цело лето живеам во осамена куќичка и секое утро по покривот ми тропкаше верверичка - ја нареков СКВРКИ.

Низ дворот ми шетаа секакви лазачи, некои видов еднаш, други повеќепати: зелениот гуштер кој сакаше да лежи крај исто толку зеленото црево до чешмата го нареков ГУШИКЕН (нешто мислам дека беше вљубен во цревето).

Убавиот смок зелен како трева со глава како шишарка и тело од два метра го нареков СМОКИ; А другите смокови со различни бои и средна големина: кафениот, сивиот и зелено-жолтиот, останаа безимени. Едно време дури мислев дека тоа е еден ист смок кој по потреба ја менува бојата но не било така.

Смешниот плх со широко и влакнесто опавче што еднаш беше пропаднал во дупката од оџакот и го спасив оттаму, го нареков ПЛХЧО.

Две кучиња скитници повремено доаѓаа да им фрлам некоја коска или малку леб и понекогаш спиеја на скалите или терасата. Помалото и постарото со сиво влакно и искривена муцка го нареков ГАРИБАЛДИ, а поголемото и помладо жолто куче со кроток поглед го завикав ОКЕР.

Птици имаше многу и убаво пееја ама лични имиња ним не им стоеја; инсектите неброени: пеперуги и пајаци, мравки и смрдулки, богомолки и оси, комарци и пчели и што ли уште не... беа премногу ситни за да добијат име.

Така, тоа лето јас во куќичката, а особено во дворот, си давам за право да мислам (и воедно си ласкам), дека бев како Адам во Рајот, кој по свое наоѓање им дава имиња на животните.

2008

Побожје,

Тумрук

Јас сум намуртен човек, тумрук
како главен јунак
од црно-бел историски филм
со свиткани веѓи
и две длабоки брчки на челото

Ова е мојата маска
кога во мислите терам правда
или просто, сакам да ме прашаат
што ми е или зошто сум таков?

Има едно дете...

Има едно дете
сосема мал човек
кое непрестано скита
долж една река
ги настапува камењата
да не се намокри
се протина низ врбови гранки
се свери во карпите на брегот
и се катери по нив
пие вода од кладенците
се загледува во жабите
со темни грбови и жолт стомак...

Тоа дете не мисли
само скита, гледа околу
и го живее своето детство
не може ни да замисли
дека и кога ќе порасне
се' ќе биде исто:
скитање, гледање, вода
само мислите се подруги
а животот понејасен

Има едно дете
сосема мал човек
кое непрестано скита
во мене

Ако заминам...

Ако заминам далеку на некое време
дали ќе се вратам?
Или ќе се врати некој друг во моето тело,
а јас со моите мисли и живот
ќе сум потстанар негов.
Далечината ги менува луѓето
и некои престануваат да личат на себе
каменот си тежи само на местото.

А и кој ќе ми ги полева цвеќињата
дури ме нема?

Осама

Толку се зближив со својата осама
што престанав да ја одбегнувам
и ми стана мила, како жив човек
или немо животинче

Ми доаѓа дури и да зборувам со неа
но тоа не го правам
зашто таа нема да одговори
не може да одговори
не смее да одговори
инаку не би била осама

**Како моите нозе ми станаа непријатели
кога заспав сосе чорапи
носени цел ден**

Моите стапала цела ноќ ме мразеле
дека не биле слободни да дишат
а јас длабоко уморен сум спиел

се разбудив со главоболка
во собата имаше тежок здив

моите сопствени стапала
сакале да ме отрујат
дека не сум мислел на нив

Печат и потпис

Секогаш сеусилно се трудам
да одбегнувам банални ситуации без смисла:
чекања на шалтер, заверки на нотар,
вадење потврди, пишување пријави,
барања, препораки, изводи,
молби до горенаведениот наслов...

Нешто во мене се буни
против ваквите нешта
а тие упорно ме прогонуваат.

Пеколот, за нетрпелив човек како мене е
да биде приморан, да мора
вечно да чека на некаков потпис и печат
во соба преградена со стакло
непроветрена соба што базди на здив и парфеми
а демоните прилегаат на шалтерски службеници
со вапцани глави, напудрени лица,
малку мустаќ и многу кармин

О, ти, 2011

Сè што ми требаше...

Сè што ми требаше е твоето присуство
и дишење и зборување и сон, и толку
и зошто ни беше сето она стискање и бакнување,
и допири со телата и рацете,
само за да нè освети дека и ти и јас
сме биле со други многупати,
и дека ти при спиење не ги виткаш нозете
како мојата стара љубов
или јас не испуштам гласови
како твојот некогашен маж
и дека освен детски,
ние инаку и не можеме да се сакаме,
зашто премногу сме поминале
иако не сме сакале

Бевме, а сега не сме

Да не беше ти во мојот живот
и јас не би бил јас
она што сум сега
да не бев со тебе
сето ова време
и ти би била поинаква

Така, колку и да сакаме
било да се видиме
или ненавидиме
ние сме делови од другиот
и јас од тебе и ти од мене
и никој не нè прашува

Животот е сепак убав, возбудлив,
а ние, вакви – какви сме
во овие тешки тела
кои јадат, пијат, пушат,
зборуваат, одат, спијат,
стареат и умираат
без моќ јасно да чувствуваме
нам ќе ни остане само

понекогаш да се чудиме
зошто некое куче, без видлива причина,
доаѓа да го погалиме
или зошто некоја проста песна,
(токму таа)
нè трогнува до плачење

Љубовта умира ...

Љубовта умира
како човек што умира
се разболува, лежи, боледува
бара лек, се надева
се поткрева и пак снеможува
може да се разболи нагло
или болеста полека да напредува
и пред самиот крај, обично
се исправа на нозе и застанува
да засвети со сета сила
од своите убави времиња
изгледа како да оцелела
за потоа да умре, да ја снема
конечно и сосема
најпосле,
човекот кој ја носел
ја погребува во себе
и оплакува

Скоро секој од нас
носи во утробата
едни такви гробишта

Мала тревка во полето...

Вреди ли мојот живот повеќе
од оној на кучето во дворот
што си ја лиже ногата?
Или од животот на сливата
која зиме чмае, а напролет разлистува?
И како им е на растенијата
кога по лисјата им врне дожд,
нели се радуваат?

Смислата наша и нивна е испреплетена
и секој од нас, конечно
е како мала тревка во полето
која не може
заради своето место и големина
да ја согледа целата ледина

Обично лудило

Ти беше цврсто на земи
јас високо во воздухот
и така и треба,
а меѓу нас беше она нешто
што нè спојува и прави
да не знаеш кој е кој
и што е што,
само чувствуваш дека ти е убаво
и бевме заедно нон-стоп
и кога седевме и стоевме еден покрај друг
и кога бевме сам по сам
кога одевме на работа, или се возевме со колите
пак си бевме заедно (чудно ама така е)

А јадевме и пиевме малку, или ич
па почнавме да заличуваме, за кратко време
јас на Робинзон – ти на авион
по улиците додека шетавме
и во кафеаните каде одевме
имаше само добри луѓе...

А јас изгубив секаков осет за време
вчера ми беше одамна
а она што не било никогаш – сега
ти зборував за муабетот со реката
и ти ме гледаше чудно
па дури знаеше и колку точно денови поминале
откако првпат сме излегле (што ти е жена)

Така бевме ние, и надземи и на земја
јас чуден ти вчудовидена
и ни беше добро, навистина

Недвижнина и други песни, 2011-2013

Пет мали песни

Млада жена,
вито тело,
долга коса,
оџачар.

Босилке широкограда, каде?
Животот си оди.
Пролетен цвет.

Девојченце, црно ем бело.
Мечтаам да сум машничка.
О, ридови.

Песна. Четврта.
Остана неиспеана.
Замисли!?

Те гледам.
Легнале та натежнале.
Ти, само ти.

Комшија

Овде, на Балканот
соседот е како роднина
па и повеќе од тоа
во зависност од приликата

Од него на заем се зема
шолја зејтин, шеќер
некој компир, два кромида
ако дошле гости – шише ракија
клуч за водовод, фазомер
столици за слава, маса
и така натака...

Ако ти умре домашен
тој го носи ковчето
ако ти се роди дете
соседот прв честита
одиш ли на одмор,
ти ги полева цвеќињата
а ако ја имаш,
ти ја храни и мачката

Овде, на Балканот
каде соседот е како рода
викаат – не чинело
може поарно е Кенада?

Старозаветна жена

А мори Маја
ти чудно женче
од висока планина
такви како тебе
скоро веќе и да нема
зашто жениве денешни
и исто ако личат
не се исти сосема
и постојано се бричат
по нозете, под мишките
и на други места
а ќе дојде време
и брадица да пуштат
па да се изедначат
со кутрите и никакви
„градски“ мажиња
со мазни раце
и нежни обравчиња

Соба бр.4

Во болничката соба
на одделението за неврохирургија
мириса на крв, урина, овошни сокови,
бетадин, лекови и човечки издив;
болничарите, сестрите и лекарите
носат облеку во бела и зелена боја
и не се знае кој е доктор, а кој
само болничар или чистач
тие влегуваат и излегуваат
по повик и по потреба...
од стативи висат пластични шишиња
со инфузии
кои капка по капка течат
во вените на болните
ноќе, се слушаат офкањата
на свежо донесените или оперирани пациенти
и се слуша тишината на болничката соба...

Околу чешмата, која е до мојот кревет
има најмногу лебарки
тие во ноќта лазат
(а светлото е постојано вклучено па ги гледам)
по остатоците од храната и кесите
на наткаските крај креветите

Никој не ги сфаќа сериозно
ни лебарките, ни офкањата
не ги осудува, и не се жали на нив
си имаат луѓето поголема маќа
и саноќ се молат и се колнат
дека ќе бидат многу подобри од порано
само ова да помине
само еднаш да оздрават
само да оздрават

Каков сум јас ?

Јас се викам Тадеј.
Учителката за мене
мисли дека сум умен,
но ми вика дека треба
да сум уште по умен.

Мајка ми за мене мисли
дека сум добро и умно дете,
но дека треба
повеќе да ја слушам.

Јас за себе мислам
дека сум обично дете.

Не знам дали сум
добар или лош,
туку тоа треба
да го кажат другите
дека јас
не сакам
да се фалам.

Мојот внук Трајанчо, октомври 2010

**Басна за високообразовниот систем
во високоразвиениот свет (XXI век)
каде секоја крава многу млеко дава
а секое теле станува магистер...**

Една крава млеко дава,
млеко дава таа крава
ама малку млеко дава,
таа крава лоша крава.

Се секира газдата,
за млекото и кравата
и мисли дал со секира
да ја сотре кравата.

И наврви врли газда,
со кравата по друм оди
ќе ја носи на доктор,
баш-доктор за скотови.

Еднаш кога стаса таму,
проговара газдата:

Ој докторе ти докторе,
Ој, доктор ти за говеда
али знаеш некој иљач,
за мене и за кравата:
Оти ова моја крава
малку млеко мене дава?

Ој ти газда врли газда,
стопан ти на кравата,
дал не знаеш што е алот,
ил пак не ти текнува?

И изрече ајван-доктор
старекимски збор и два:

**ОВА КРАВА ТОЛКУ ДАВА
ЗА ПОВЕЌЕ - ДРУГА КРАВА**

Јас сум роден 1967, левиот колк ми е произведен
2012, наместен 2013.
Средовечен човек сум, а тој е уште дете.

Недвижнина

Неподвижен човек сум, недвижнина.
Дофаќам, со левата рака еден метар лево
со десната еден метар десно,
и пола метар надолу, и толку
(сите мерки важат од рабовите на креветот)

Во висина, дофаќам една рачка
и така го подисправам трупот
да ме поткренат и ми подместат перница...
„гуска“ ми е двор ми е, „лопата“ чаршија,
раце да си измијам –влажни марамчиња
очи да си истријам - памуче со алкохол
Кој не сетил на своја кожа, не знае како е,
и поарно да не знае... што ќе му е?

Грбот ми е залепен за душекот со пружини
веќе со денови и чеша, склетисува
нозете седат мадро, левата сосема
десната ја виткам во колено...
но умот ми е бистар, а тоа е најважно.

Баш сум како дрво, пресадено
од широк двор во саксија
кревет ми е земја ми е, грбот - корења
рацете се гранките, торзото стеблото...
Ова дрво веќе не може да расте, освен
можеби да трупа години во широчина...

Мислите ми се токму како лисја:
доаѓаат, зреат, постојат, отпаѓаат
и потоа пак нови, и по нив други
и така во недоглед, така во неизброј
единствено што не скапуваат
не паѓаат на постелата и не гнијат...
го полнат невидливиот простор
во собата, градот, планетата, Вселената...
некои се навраќаат, некои одат неврат...
така постојам (што би рекол Декарт)

Неподвижен човек сум, недвижнина

божјо создание, со тело и душа,
и со еден нов дел, заменет
(протеза од титаниум)
изработен од човечка рака

Св.Еразмо, Охрид, 30.01.2013

Троножец

Кога учев да одам со патерици
одев непара, буквално
со една своја и две нозе помагала
нешто како дете
на точак со помошни тркала

Се присетив тогаш, бев кај еден столар
не толку одамна, и разговаравме
ми требаше столче, без наслон, просто,
помошен стол за приседнување...
и така...
На три или четири нозе, праша
а јас му реков: Ти знаеш...
...на колку е постабилно ...
Тогаш на три, нема ни да мрдне.
Тоа го рече, така кажа, и ми се виде чудно,
Откаде сега ова, три да е подобро од четири,
повеќе нозе, јасно - повеќе рамнотежа,
имав таква логика... и бестрага и јас и логиката

Четири се две со две, и сите, мора да се исти
инаку клатат, само една да е различна...
а уште и подлогата мора да е рамна,
без тоа столчето веднаш зјае, се накривува...

А со три, непар, како да ги ставиш,
дури, и трите да се неисти (една со друга)
столот сепак никогаш нема да се клати...
сегде фаќа лежиште, нема рамно-нерамно
ни потставање тапа, хартивче, на нерамна
подлога...

Види стварно! Проверив, и така е,
стол, маса ли на три нозе, нема мрдање...
ич ни да мрдне... ни-ка-ко...
па зошто тогаш прават столови со четири
наместо со три нозе... исто и за масите?

Естетика ли е, традиција, заговор ли е некој
против човештвото, наместо на стол со три,
да ги мачиш луѓето, со векови да седат
на столови, со два пара ногарки?

И си мислам тогаш нешто:

А човекот да беше со три нозе создаден
замисли, замисли само - да имавме по три нозе?
На таквиот тогаш не ќе му требаше
Ни стол за седење, ни кревет за лежење
ни газ би му требало, ни грб би го болело;
Оди си на две нозе , третата одморај ја
а одиш ли со три, средната напред - другите две
заедно
ќе одат складно, еден-три, еден-три...

И сево ова од што јас учев да одам со помагала
и ја следев здравата нога, со двете патерици
таа в средина, тие отстрана, таа сама, тие заедно
таа напред, тие назад...тројна синхронија

После, кога размислив, гледам - многу е сложено!
(многу гужва, ц,ц,ц...ептен комплицирано)

Тоа со човекот, нема да оди, не би одело.
Ако се три нозе, ќе требаат и три раце, јасно
за симетрија, а без неа нема ништо...тоа
нешто со три раце, ќе испадне чудовиште.
Не е столче човекот...
(не е... ни-ка-ко)

Дури го усовршував одењето со патерици
се лизнав трипати, на водено, еднаш и паднав
а потоа се научив, одев многу вешто
сега ... чекам да проработи...милата ми нога...
ни три ни четири... две си се две
мои си се

Човек со нозе

Кога ќе стигнеш во ортопедска болница
закажан, на програма за операција
ќе сфатиш дека таму има посебен жаргон
една сосем необична терминологија

Прво си „чирак“...
Што е тоа? Па тоа е нешто како
помошник болничар, горе-долу
способен си за одење и кревање
и носење, сè што треба за болен
од следниот степен.

А што е тоа? Тоа е „сега правен“
значи, свежо опериран, ептен врзан за кревет,
немоќен и од други зависен...
и додека си таков, најмогу ти треба
ЧОВЕК СО НОЗЕ – да, таков.

Тоа може да биде: чирак (значи новодојден болен)
болничар, сестра, или човек во посета
на некој свој „за правење“ или веќе „направен“.
Таквиот го молиш да ти даде што ти паднало
а не можеш да дофатиш, да ти купи
и донесе кафе од автомат, да ти даде вода,
донесе „гуска“, подигне кревет, купи цигари....
важно да е „со две нозе“ и може да оди
дури и некој со патерици може да ти заврши
работа,
а ако зема кафе, ќе најде некој намерник во
чекалната
да му ги носи кафињата од автоматот долу горе на
спрат,
оти овој кутриот е подвижен ама „нема раце“
му требаат за патериците...зафатени му се.

Така, еве сме до третата категорија
„со патерици“; таквиот оди со помагала,
и многу внимава да не се лизне на
мазни плочки, влажен под, на што и да е,
оти може да се раскости, и пак „на правење“
вторпат да оди, и не му гине шестнеделно
гипсано корито, ќе лежи на грб закотвен
и за одење ќе сонува... долго.

После тоа, од патеричар, се станува „стар болен“, нешто како стар војник, како „џомба“ во армија: Ништо не те боли, и за дома помислуваш и си мислиш на цимерите кои тука беа пред тебе, и веќе си заминаа, им објаснуваш на новите за „правење“, за шок-соба, катетар, инфузија, спинална (со игла в грб), тотална анестезија, какви се докторите, масерите, чистачката каков е кој болничар, каква која сестрата...

Тогаш си „зрел за дома“.

Февруари, езеро

Утрото врнеше,
потоа, пак врнеше
па дожд и снег, лапавица
и пак само дожд, истураше
и капеше од олуците

Попладнето, полека,
се кренаа облаците

Планината е темна
небото е светло
а езерото,
потемно од небото
посветло од планината

Сам

Понекогаш,
се чувствувам сам
не секогаш... понекогаш
обично ми е добро, ни
сам со себе не сум сам
но, еве, доаѓа и таков час
и ме обзема тоа чувство
дека сум без нигде никој
и изгубен, бесмислен
ми се чини сиот живот
ми минал залудно,
без цел...

Додека лежев еднаш,
фатен во крстот
и не успевав
да си ги исечам
ноктите сосема;
на рацете лесно
и на десната нога,
а на левото стапало
немаше кој
да ми ги потсече
израснатите нокти
од месец дена

На такви мигови мислам
кога вела дека
понекогаш,
не секогаш...
сум сам.

Оденден

Денес прошетав низ градот
со патерици, по триесет и три дена,
со внукот прошетав од сестра ми
поголемата, синот, поголемиот.

Одевме од пристаниште
до Чинарот и назад
потоа Света Софија
па кај Мишеви на кафе,
на вујко му беше роденден
а мене оденден...
потем, кај Љубе во Далга...

Тој ден, сабота,
одев долго, долго,
а не стигнував далеку...
Охрид е голем град
за човек со патерици,
не се доодува...

Одев долго, мислам,
и во животов, воопшто
и пред да ме снајде ова
можеби баш сега,
со патериците, со нив,
ќе стигнам каде што треба
можеби сонив, по нив ќе дојде
она што вечно ми бега.

Охрид, 24.02.2012.

Посета

Во болница лежев
38 дена, таму живеев
и оти болницата
не беше во Скопје
немав многу посета
а имав многу повици
за арно, за лошо ли, не знам
ама знам, тие што ми дојдоа
главно за викенд
сабота и недела
убаво направија
а тие што не дојдоа
а очекував да дојдат,
или барем се надевав така
тие мои блиски...
не дека ги намразив
не ги отсакав...
ама толку да не знаат
кога човек е на мака
колку може да му значи
таа една посета?

Дојдоа и некои
на кои не се надевав
и видов колку кому
во животот значам
дојдоа и непознати,
испратени од познати
да ми донесат поздрав:
сок, супа, бомбони,
портокал, ѓеврек, банани,
фен, тутун, чиста маица...
знаете веќе што се носи на болен...

Простотија ли е тоа
себичност ли, скржавост,
срам, недокваканост,
страв да не ги префати
лоша среќа, гадење од
болни и мирис на болница,
суеверие некое срамно,
незнаење што е пријателство
незнаење што е болница

незнаење што е живот?

Не знам, ама знам
има нешто...
и тоа нешто не е добро.

Дај Боже сила сосем да им простам
и да не биде тоа само на јазик
да не биде студ кога ќе ги видам
да не ги судам кога ќе ме видат
дај ова срце исто да ги сака
и оково мое исто да ги гледа
да имале зошто да направат така
да не дојдат, болен да ме видат

февруари, 2013

Кревет

Овој кревет е во собата бр.40, кога влезеш, од вратата лево.

Малку е повисок од другите кревети во собата со поглед. Поглед на езеро.

На тој кревет прво лежеше Ерхан од Охрид. Имаше скршено ковчиња на зглобот од ногата, ги крцнал на фудбал... беше во гипс... јас му бев „чирак“ два дена, му давав вода, носев „гуска“ и му ги растерував гостите ако беше заспал...да не го будат. Брзо си замина дома.

Потоа, на креветот легна Аџи Баланца од Дебар. Чудо од човек. Му сменија колено. Бевме двајцата, правени и дојдени истовремено, со него бевме нераздвојни петнаесет дена, се жалевме на болките, се смеевме за сè и сешто расправавме за животот на долго и нашироко... И бевме „лоши пациенти“:

Обајцата пушевме, чадеше, чуреше собата од нас, а јас спиев на креветот отспротива, до прозорецот, и го држев отворен да излегува чадот. Собиравме и седенки... ќе најдевме „човек со нозе“ и го пракавме по кафе, и кај нас се собираше друштво. Ајрула, Коле Кумановац, и уште некој некогаш и пушевме легнати и седнати ко луѓе...по креветите во собата. Собата со поглед.

Поглед, струшко езеро. Аџи си замина по две недели, недокрај излекуван, му се смачи...сакаше дома... потоа се слушавме секој ден, долго време... продолживме да си даваме извештај... и на телефон палевме тутун...исто како во собата замалку да речам, исто како дома.

Трет на креветот на ред дојде Дини од Дебар, Дини Косоврасти. Нему само му извадија едно шрафче ама му ставија епидурална анестезија па полежа со нас

на инфузија неколку дена, многу смирен човек...
Разговаравме и ми кажуваше мудрости за кравата
и тоа колку млеко давала...и за тоа дека
болеста влегува на кило, а излегува на грам...
Кога си замина, ни го остави телевизорот...
во собата.

Јас дојдов на ред, за креветот кога влезеш од вратата лево
високиот кревет од кој сите си одеа дома...
Сега останавме да лежимо само јас и Бинов Спасе од
Мајдан
него го донесоа меѓувремено, дента кога Аџи си замина.
И тој беше многу добар цимер, протеза на колено,
шофер што не пие, не пуши, седумдесет и една година,
мирен, добар, на мравка што не газе, убаво се смее,
и најважно, за разлика од Аџи кој имаше „пилана“,
и 'рчеше по целноќ, Спасе дишеше правилно и убаво,
кротко гоа јагне, гоа кутре коа спие.
Само кавадеречки праевме муабет, многу попримив,
разбѝраш
гоа камелеон станав за кавадаречки говор, да не мож да
м'познаеш

Да се вратам на креветот...
Еве, лежам јас на него веќе три недели, за три дена си
одам
доста беше, што е многу многу е, претерав, и
ако денес не донесат нов цимер „за правење“, од среда ќе
остане
сам чичо Спасе, и тој ќе се премести на мојот кревет,
првиот од вратата лево, високиот кревет за „сиодвајне“
од собата со поглед

на езеро,
езеро и небо,
езеро, небо и планина.

Охрид, 25.02.2013.

Зајдисонца

Спокој

Јас лежам
лежи и планината
лежи и езерото
сите лежине

Јанса

Јас тежам
тежи и планината
тежат и облаците
тежи езерото
сите тежине

Радост

Јас мечтаам
планината гувее
облаците шират
езерото руменее
живееме

Нема снег...

Нема снег, нема дожд, нема сонце
а ни птици има многу над езерото денес
само облаци бавни на светлото небо
облаци само и толку

ТИХОМИР ЈАНЧОВСКИ, роден 1967, во Скопје. Генерација е со Џанфранко Сола, Трендо, Гино од Архангел, Џулија Робертс и други познати фаци. Салма Хајек е постара од него, година дена. Војска бил Словенија. Живеел во Скопје, на Скјатос, малку во Амстердам, повеќе во Лондон и Будимпешта, и пак во Скопје. Најмногу во Скопје. Планира да сели во Охрид. Таму има езеро. Бил трипати на Света Гора. Работел како физикалец, собар, тревокосач, разнесувач на весници, продавач на тезга (Ковент Гарден), келнер, тапкареш (театрски билети за Sunset Boulevard, за Роџер Евреинот), шанкер, новинар, музичар, преведувач и професор. Најмногу професор. 20 години. Предава литература и светска историја. Основоположник на клупските свирки во град Скопје, заедно со Тони М. 1990-92. Главно пеел.

Крле тогаш бил мал, и Роки исто. Не бил член на СКМ, ВМРО, СДСМ или која и да е партија. Никогаш. Се дружи со Куки, Панче, Келе, Клео и други. Кум е на 8 деца и двајца стари. Живее на Ленинова 65 во Скопје, додека не ја пременуваат во Аминта Трети.

Од истиот автор:

Поезија:

Обични зборови, Табернакул, Скопје, 199

Два, Кинематика, Скопје, 2002

Последно време, Блесок, Скопје, 2005

Осама, Или-или, Скопје, 2010

О, ти, Темплум, Скопје, 2011

Од збор до збор е негова четврта е-книга. Останатите три, Последно време, Неврзан разговор и О, ти, се изданија на Блесок. Ги има на [/blesok-shop.mk /](http://blesok-shop.mk). Поезијата му е преведувана и објавувана во различни списанија (Млад борец, Proglas, Texas Poetry Review, Blesok...) во Македонија, САД, Словачка, Унгарија...

Историја на уметност:

Св. Пантелејмон, Нерези (историја, архитектура, живопис) – multimedia CD, МК/ЕН, Табернакул, Скопје, 2000

Пештерските цркви во Македонија (сценарио за док. филм) Дигитпроп, Скопје, 2001

Историја:

Монаштвото во Македонија (1944 - 2007), Сигмапрес, Скопје, 2010

Објавени преводи:

Ава Антониј, Атанасиј од Александрија, Табернакул, Скопје, 1997

Историја на светот, Пантаценет Сомерсет Фрај, Просветно дело, Скопје, 2001

За молитвата, извадоци од Добротољубието, Табернакул, Скопје, 2004

Живи мошти, Иван С. Тургењев, Православен пат, Скопје, 2007

Нерези, Донка Б. Трајковска (на англиски), Сигмапрес, Скопје, 2006

Три најважни вистини за човекот, Иван Маринковиќ, Скопска Митрополија, 2008

Пиратологија, Даглас Хир, Табернакул, Скопје, 2008

Компаративен уставен инженеринг, Џовани Сартори, Табернакул, Скопје, 2009

Корупција и власт, Сузан Роуз Ејкерман, Центар за граѓански комуникации, Скопје 2012

Освен тоа, во последно време објавува на електронските страници на novatv.mk, okno.mk и се разбира, **off.net.mk**.